

## Historie knihovny trochu jinak

### PhDr. Aleš Hrazdil

**tygr** – ročníky 2010, 1998, 1986, 1974, 1962, 1950, ... tygr má v čínském horoskopu vznešenost a velkou noblesu, odvážný až troufalý, vůdcovský leč popudlivý

1950 – přípravné období, adaptace prostor, v Technické knihovně Průmyslového muzea tři pracovníci chystají otevření nové vědecké knihovny, znamení tygra trvalo až do 5. února 1951, jde tedy o znamení založení knihovny, měla by mít vlastnosti tygra. Tudíž hrdá a odvážná, dnes asi trochu popudlivá ze své situace, ale s odvahou hledící dále...

1974 – do důchodu odchází Otakar Entler, na místo ředitele nastupuje Zdeňka Jurdová (později PhDr. Zdeňka Herelová, odvaha a noblesa nechyběla ani jednomu z ředitelů, i když se Zdenou Jurdovou, znovuprovdanou Herelovou se vláda mění z meče na přeslici, na razanci a vůdcovství jí to myslím neubralo.

**zajíc** – ročníky 1999, 1987, 1975, 1963, 1951, 1939, ... zajíc v čínském horoskopu = vnímavost, citlivost, intuice, opatrnost, chce žít v klidu a pohodlí

1999 – do provozu uveden modul Výpůjční protokol systému T Series (veškeré výpůjčky neperiodických publikací probíhají automatizovaně) – no zde pohodlí nastalo především uživatelům, ale i pracovníkům půjčovny posléze klidu přidalo; vznik multimediální studovny v oddělení bibliografie (zprostředkování informačních databází uživatelům, studium odborných CD-ROM, později internet apod.) – i zde daleko větší pohodlí pro uživatele, pro bibliografy spíše adrenalin, ale jelikož byli vnímaví k potřebám svých uživatelů, zvykli si brzy a měli ještě tehdy radost z toho, že jim mohou vydatně pomoci.

2011– slavíme výročí knihovny, právě dnes znamená měsíc má již svou moc, trochu toho pohodlí bychom si zasloužili, ale spíše budeme jako zajíci evropští hopsat ze skladu do skladu a od obsazeného WC k obsazenému WC.

**drak** – ročníky 2000, 1988, 1976, 1964, 1952, 1940, ... čínský horoskop a drak, to je síla, zdraví, energie, dokonalost, také ale sobectví a nenávisť k pokrytectví

1952 – zahájena linka zpracování včetně katalogizace, zahájeno vypracovávání bibliografií a rešerší – k tomu jistě bylo třeba hodně síly a energie, protože jde o znamení dokonalosti, je možná příčinou, že naše rešerše i zpracování mají (doufám) v republice stále tak dobrý zvuk.

1964 – na základě zákonné úpravy získáno „právo povinného výtisku“ (Vyhláška ministerstva školství a kultury o povinných a pracovních výtiscích č. 140/1964) – tak to je náplast na naše sobectví – vyšlo v Československu? Dejte to sem, je to naše, ovšem důsledkem je konec faktické specializace a univerzálně profilovaný fond.

**had** – ročníky 2001, 1989, 1977, 1965, 1953, 1941, ... moudrý, vychytralý, filozof, ženy jsou krásné, muži citliví

1989 – SVK v Ostravě organizuje konzultační středisko Katedry vědeckých informací a knihovnictví FF UK pro dálkové studium posluchačů z Moravy (ukončeno 1993) – to by s tou moudrostí docela korespondovalo.

2001 – usnesením zastupitelstva Moravskoslezského kraje, pod jehož zřizování knihovna přechází, je schválen nový název – Moravskoslezská vědecká knihovna v Ostravě – možná máme krásnější název, ale našemu managementu se zdálo rozhodnutí moudré, nemuseli se vším jezdit do Prahy.

**kůň** – ročníky 2002, 1990, 1978, 1966, 1954, 1942, ... typický kůň je v čínském horoskopu elegantní a noblesní, zdolává překážky a miluje veřejné akce

1954 – vydán nový organizační řád, zaveden název Státní vědecká knihovna v Ostravě, je elegantnější než Státní studijní?

1978 – SVK dovršuje funkci krajského knihovnického a informačního střediska, z SVK v Olomouci delimitován Krajský kabinet knihovnictví (péče o veřejné knihovny) a tzv. krajská katalogizace z Knihovny města Ostravy (nejrozsáhlejší v republice); v odboru metodiky pracuje krajský kabinet knihovnictví, krajský kabinet informatiky a odd. speciálních fondů – to již zdolávání překážek krajského formátu vyžaduje.

1990 – zrušení cenzury – vrácení prohibit do fondu a čtenářských katalogů, vyřazeny multiplikáty neaktuální literatury – spíše konec jedné koniny.

2002 – knihovna začíná rázně plnit nové povinnosti plynoucí z knihovního zákona. Plní sama některé regionální funkce pro základní knihovny kraje a koordinuje a řídí plnění takových funkcí ve vybraných základních knihovnách. To zahrnuje i četné metodické návštěvy, přesvědčování obecních zastupitelstev, práci koncepční, statistiky, srovnávání atd. – o přeskakování překážek krajského formátu jsme již hovořili, – zpracován investiční záměr na novostavbu MSVK – bez komentáře.

**koza** – ročníky 2003, 1991, 1979, 1967, 1955, 1943, ... kozu a čínský horoskop, to je mírnost, poslušnost, laskavost, nemá výrazných vlastností

ne, že by roky kozy byly bez událostí drobných reorganizací a vítězství, jako vydání retrospektivní bibliografie Karviné v roce 2003, ale mapujeme jen to nejexkluzivnější, jedeme proto k dalšímu znamení.

**opice** – ročníky 2004, 1992, 1980, 1968, 1956, 1944, ... opice je podle čínského horoskopu pohyb, energie, optimismus, obratnost a potměšilost

1968 – do důchodu odchází Jaroslav Břustek, zastupuje Božena Kubalová, na konci roku nastupuje do funkce ředitele Otakar Entler, což o to, obratný pan ředitel Entler byl a zpočátku měl i dosti energie, jeho stopa v knihovně zůstala dlouho živá.

1992 – zřizovatelem knihovny se po zrušení KNV stává Ministerstvo kultury – jsem na rozpacích, kterou z opičích vlastností této etapě nejvyššího vedení přisoudit, raději potměšile mlčím.

2004 – proběhla veřejná soutěž o návrh na zpracování urbanistického, architektonického, technického a provozního řešení novostavby Moravskoslezské vědecké knihovny v Ostravě, jednoznačně zvítězil projekt architektů Kuby a Pilaře – tehdy to znamenalo pohyb a energii, dnes se tato poznámka jeví potměšile.

2004 – začíná hektické a úspěšné úsilí o zavedení internetu pokud možno do všech veřejných knihoven kraje – zde byly kolegyňe obratné jako opice, práce se jim dařila.

**kohout** – ročníky 2005, 1993, 1981, 1969, 1957, 1945, ... i čínský horoskop vidí kohouta jako hrdého a naporujícího se až agresivního, ale upřímného a dobrosrdečného

1957 – poprvé uspořádán jednorozční odborný knihovnický kurz, v tradici vzdělávání a dozdělávání knihovníků pokračuje nepřerušeně knihovna dodnes – tak zde se naporovat můžeme, žel kokrhát neumím.

1969 – vzniká samostatné oddělení speciálních fondů se značnou autonomií, knihovně jsou přiděleny přízemní místnosti v levém křídle Nové radnice– zde se máme nad čím naporovat, i když význam OSF již hodně poklesl, význam ukořistění kusu levého křídla trvá.

1993 – bibliografické oddělení přistoupilo ke kooperativnímu zpracování pro ČNB – články v českých časopisech (analytické zpracování regionálního tisku v CDS/ISIS); účast na celomoravské aktivitě – retrospektivní regionální bibliografie – započato s excerpcí tiskovin okresu Karviná – opět aktivita, kterou se stále ještě pyšníme.

2005 – zakoupen planetární skener a zřízeno pracoviště pro digitalizaci vzácných regionálních dokumentů na papírových nosičích – pomyslný kohout by zase mohl pyšně zpívat.

**pes** – ročníky 2006, 1994, 1982, 1970, 1958, 1946, ... psovi dává čínský horoskop pracovitost, vytrvalost, kritičnost, ale také ostražitost a uzavřenost

1958 – začala být zpracovávána firemní literatura, organizované náborové čtenářů na středních školách – tak zde nám vytrvalost nechybí, i když s firemními prospekty jsme nedávno (v roce 2007) z objektivních důvodů skončili, u středních škol určitě ne.

1970 – první pokus o využití výpočetní techniky – systém ASI OBIS OKD – soupis bibliografických zpravodajů.

1982 – dokončení druhé budovy odlehčovacích skladů v Ostravě–Přívoze – něco hlídat, to je práce pro psa, teď na to konečně máme dvojdům v problematické čtvrti.

1994 – byl vybrán a zprovozněn software pro modulární automatizovaný knihovnický systém – TINLIB (nyní T Series) a zahájena práce v modulech Akvizice a Katalog (monografie) – a máme zde největší vyšlápnutí do automatizace knihovny – pracovitý pes může být spokojen, se zavedením bylo práce plno, pracovní linky se měnily, kdekdo se přeshkoloval a zpracovával z psacího stroje na PC.

2006 – v zájmu důkladnější ochrany knihovního fondu a umožnění automatizované výpůjčky v budoucnu začaly být do publikací vkládány magnetické pásky a současně identifikační čipy – slyšíte, zase hlídání, rok psa musí být spokojen, ostražitost především.

**vepř** – ročníky 2007, 1995, 1983, 1971, 1959, 1947, ... pracovitost, inteligence, talent i srdce, rád pomáhá, vše chce dělat správně

1959 – definitivně odchází D. Gawrecki, prvního července nastupuje ředitel Jaroslav Břustek – možná že přichylnost nového ředitele k mladým ženám a starému vínu i jeho snaha naslouchat podřízeným odborným pracovníkům by se dobromyslnému a velmi galantnímu vepři líbila.

1971 – samostatné oddělení speciálních fondů otevírá moderně vybavenou studovnu a půjčovnu.

1995 – zřízeny stanice OPAC (online katalog pro čtenáře), pro získání prostor uzavřen a odstěhován systematický čtenářský katalog, uzavřen také generální jmenný katalog neperiodik a věcné služební lístkové katalogy – automatizace otevřena čtenářům – vepř přece rád pomáhá.

1995 – do důchodu odchází ředitelka PhDr. Zdeňka Herelová (dříve Jurdová) a na její místo nastupuje v srpnu Ing. Lea Prchalová – první ředitelka vybraná konkurzem, pokud dostala do vínku všechny vepřovy vlastnosti, lze si jen přát, aby je ani v letošním roce zajíce neztratila.

1995 – napojení na celosvětovou počítačovou síť Internet – 2 stanice vyhrazeny uživatelům – internet nesporně uživatelům také pomáhá, vepř může být spokojen.

2007 – knihovní fond přesáhl 1 milión (1 011 573), rozhodnuto o směřování ke specializaci fondu knihovny na oblast znečištění a poškození životního prostředí a jeho ochranu, započato s budováním speciálního fondu pro zrakově a sluchově postižené.

**krysa** – ročníky 2008, 1996, 1984, 1972, 1960, 1948, ... krysa čínského horoskopu má šarm, útočnost a bojechtivost, je inteligentní, ale zdání často klame

1972 – Sm KNV přijal opatření, které ukládá vybudovat vědeckým knihovnám v Ostravě a Olomouci krajská knihovnická střediska, Ostrava má první vědeckou knihovnu pověřenou metodickým vedením středisek VTEI – tak zde mohla krysa projevit jak inteligenci, tak bojovnost.

1984 – pokusně zahájen pomocný půjčovní provoz ve skladu v Ostravě–Přívoze (ukončeno z důvodů úspor a pro absenci katalogů v r. 1990) – tak to se krysa pustila do boje proti čekání na dovoz dokumentů, který nakonec kůň prohrál, překážky nezdolal.

1996 – ztráta práva celostátního povinného výtisku neperiodické literatury, získáno pouze právo na regionální povinný výtisk z moravských a slezských okresů – to je spíše krysa v kout zahnaná.

2008 – usnesením vlády ze dne 26. 3. 2008 schválena stavba nové knihovny a spoluúčást státního rozpočtu do výše 490 mil. Kč. (Financování předpokládáno ze 3 zdrojů – ze státního rozpočtu, Regionálního operačního programu, a rozpočtu MS kraje.) Výběrové řízení na generálního dodavatele stavby však investor zrušil a stavba nebyla zahájena – toto vítězství krysy bylo jen dočasné.

**buvol** – ročníky 2009, 1997, 1985, 1973, 1961, 1949, ... buvol čínského horoskopu je mlčenlivý, trpělivý a klidný, má silný charakter, originální myšlenky a budí důvěru

1961 – nový statut vydává již Severomoravský krajský národní výbor, ukončeno přímé řízení ministerstvem, příklon k budování univerzálního fondu – nezdá se, že by se změna zřizovatele nějak markantně projevila, spíše je to období, kdy budova jí již evidentně nestačí, takže nastávají neustálé přesuny do odlehčovacích, mnohdy provizorních a nevhodných skladišť – buvol musí být hodně trpělivý a silný.

1973 – započata výstavba samostatných budov odlehčovacích skladišť na Macharově ulici v sousední čtvrti Ostrava–Přívoz – tak aspoň to buvolovi pomáhá.

2009 – získán a zakoupen a implementován nový automatizovaný knihovní systém Aleph. Systém umožňuje mnohá zlepšení a nové funkce jak pro čtenáře, tak pro kooperaci i pro vnitřní chod knihovny – tak a je to tady, náročný systém, který má v dobrých rukou sílu buvolí, se zvířecí silou se všichni zaměstnanci museli v rekordní době přestavět na nový systém, setkat se s migrujícími daty a zpřístupnit systém čtenářům – buvol nám byl nakloněn!

2009 – vedení kraje odložilo výstavbu nové budovy. Stávající projekt zhodnotilo jako příliš finančně náročný. Výstavba nového sídla zůstala ve strategii rozvoje kraje – kohout nám nekokrhal, ani buvol nezabučí, ocitáme se v současnu a já končím.